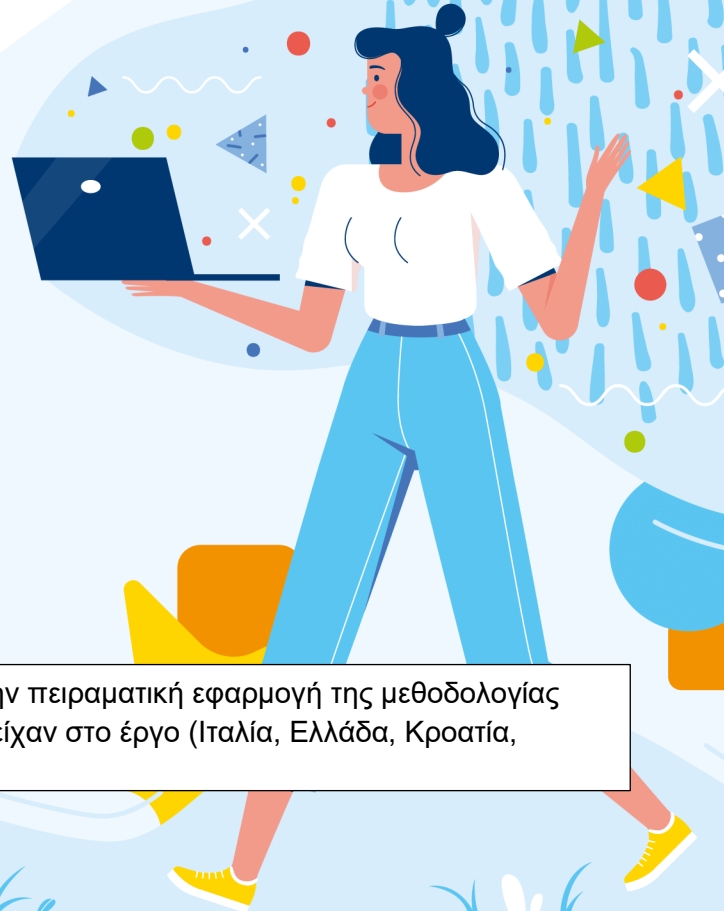

Creative Audiovisual Lab
for the promotion of
critical thinking and
media literacy

Έκθεση Αποτίμησης

UAB
12-20-2023

Η «Έκθεση Αποτίμησης» έχει ως στόχο να αξιολογήσει την πειραματική εφαρμογή της μεθοδολογίας CrAL στις 5 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες που συμμετείχαν στο έργο (Ιταλία, Ελλάδα, Κροατία, Ισπανία και Λιθουανία).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.
PROJECT NUMBER: 621357-EPP-1-2020-1-BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN
PROJECT TITLE: Creative Audiovisual Lab for the promotion of critical thinking and media literacy

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Στόχος του έργου “**Creative Audiovisual Lab (CrAL) για την προώθηση της κριτικής σκέψης και της παιδείας στα μέσα επικοινωνίας**” είναι η ενίσχυση της κριτικής σκέψης και του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας των νέων ηλικίας 14 με 19 ετών. Η παρούσα έκθεση έχει στόχο να δείξει τον αντίκτυπο που είχε το έργο κατά την πειραματική του εφαρμογή. Συμπεριλαμβάνει την καταγραφή των αναγκών που εντοπίστηκαν αρχικά, τους κύριους δείκτες, τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν, μαζί με ένα μέρος των αποτελεσμάτων ανά χώρα, καθώς και την ανάλυση τους. Συνοπτικά, τα αποτελέσματα είναι πολλαπλώς θετικά. Η καινοτόμος μεθοδολογία αποδεικνύεται πως μπορεί να προσαρμοστεί σε διάφορες χώρες και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, αποφέροντας θετικά αποτελέσματα. Κατά τη διάρκεια του πιλοτικού σταδίου, λάβαμε **282 απαντήσεις μαθητριών/ μαθητών και 120 απαντήσεις εκπαιδευτικών**. Όσον αφορά τη συμμετοχή μειονεκτούντων μαθητριών/ μαθητών, στην εφαρμογή συμμετείχαν ενεργά άτομα από περιβάλλοντα χαμηλού εισοδήματος και από απομακρυσμένες περιοχές. Το έργο έδωσε προτεραιότητα στις αρχές της ισοτιμίας στην πρόσβαση, ισότητας και ένταξης, διασφαλίζοντας ότι όλες οι μαθήτριες/ όλοι οι μαθητές που θέλησαν να συμμετάσχουν είχαν πράγματι την ευκαιρία να το κάνουν.

Πιλοτική εφαρμογή

Η **πιλοτική εφαρμογή** της μεθοδολογίας CrAL πραγματοποιήθηκε από την 1η Νοεμβρίου 2022 έως τις 30 Ιουνίου 2023. Για την αξιολόγηση της σχετικής μεθοδολογίας του έργου, πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες εργασίες:

- Τα άτομα-στόχος αυτής της αξιολόγησης ήταν, οι νέοι-συμμετέχοντες και οι νέες-συμμετέχουσες όπως και οι δασκάλες/ δάσκαλοι που συμμετείχαν στην εκπαίδευση, ανάπτυξη και υλοποίηση του έργου. Κατά τους μήνες Δεκέμβριο 2022 έως Ιούνιο 2023, δάσκαλοι/ δασκάλες και μαθητές/ μαθήτριες συμπλήρωσαν τις παρακάτω έρευνες:
- **Έρευνα πριν την εφαρμογή για δασκάλους και δασκάλες/ Έρευνα πριν την εφαρμογή για μαθητές και μαθήτριες (Δεκέμβριος 2022, Μάρτιος 2023)** Αυτές οι έρευνες είχαν στόχο τη γνώση των προσδοκιών πριν από την εφαρμογή της

μεθοδολογίας CrAL . Περιλάμβαναν ερωτήσεις σχετικά με, την εμπειρία και τον ρόλο στα εκπαιδευτικά εργαστήρια και τις προσδοκίες από τις μαθησιακές δραστηριότητες και τα αποτελέσματα.

- **Έρευνα μετά την εφαρμογή για δασκάλους και δασκάλες/ Έρευνα μετά την εφαρμογή για μαθητές και μαθήτριες (Μάρτιος 2023, Ιούνιος 2023)** Αυτές οι έρευνες σχεδιάστηκαν για να συγκρίνουν και να αξιολογήσουν την ικανοποίηση και τις αντιλήψεις των δασκάλων και των μαθητών και μαθητριών μετά την εφαρμογή της μεθοδολογίας. Οι έρευνες περιλάμβαναν ερωτήσεις σχετικά με τα ίδια θέματα όπως και οι έρευνες πριν την εφαρμογή. Τα αποτελέσματα και των δύο ερευνών αποτελούν ένα αξιόπιστο εργαλείο για τη διεξαγωγή μιας σωστής αξιολόγησης.
- **Κάθε εταίρος έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 2 ομάδες εστιασμένης συζήτησης (1 με δασκάλους και δασκάλες και 1 με μαθητές και μαθήτριες).** Καθεμία από τις δύο είχαν από 4 έως 7 συμμετέχοντες και συμμετέχουσες με στόχο τη διαμόρφωση ενός διαλόγου για την εφαρμογή των εργαστηρίων CrAL, έτσι ώστε να προσδιοριστούν δυνατά και αδύναμα σημεία και να λάβουν χώρα προτάσεις βελτίωσης.

Κύριες προκλήσεις

Για τη σωστή αξιολόγηση και ανάλυση των αποτελεσμάτων, έχουν ληφθεί υπόψη οι κύριες ανάγκες που ανέκυψαν στο πλαίσιο του έργου:

- **Βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων, του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας και της κριτικής σκέψης των μαθητριών και μαθητών που εμπλέκονται στη μεθοδολογία.**
- **Διευκόλυνση της απόκτησης ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ των μαθητριών και μαθητών: συνεργασία, δημιουργικότητα, κριτική σκέψη επίλυσης προβλημάτων και αυτοπεποίθηση.**
- **Πρώθηση της κοινωνικής ένταξης των μειονεκτούντων ομάδων-στόχων.**
- **Αύξηση της γνώσης μεταξύ των σχολείων και των εκπαιδευτικών συστημάτων σχετικά με την αξία της οπτικοακουστικής γλώσσας ως μέσου για την προώθηση της κριτικής σκέψης και της κοινωνικής ένταξης.**

Δείκτες

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν στις έρευνες και στις ομάδες εστίασης αφορούσαν τα ακόλουθα ζητήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της μεθοδολογίας CrAL :

- 1. Προηγούμενη εμπειρία στη διδασκαλία/ μελέτη του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας**
- 2. Μαθησιακά αποτελέσματα: ψηφιακές δεξιότητες, ενεργή ιδιότητα του πολίτη, ενεργή επικοινωνία, επίλυση προβλημάτων, αυτοπεποίθηση και κοινωνική ένταξη μειονεκτικών ομάδων-στόχων**
- 3. Δημιουργία περιεχομένου με στόχο την κοινωνική αλλαγή**

Γενικά, το έργο έχει επιτύχει όλους τους στόχους του:

- Τουλάχιστον το 80% των συμμετεχόντων και συμμετεχουσών στο μάθημα είναι ικανοποιημένοι και ικανοποιημένες με το πρόγραμμα.
- Τουλάχιστον 50 μαθητές και μαθήτριες ανά πιλοτικό εταίρο συμμετείχαν στην πιλοτική δράση. Ορισμένοι εταίροι είχαν περισσότερους μαθητές/ περισσότερες μαθήτριες και άλλοι λιγότερους-λιγότερες λόγω των περιορισμών που υπήρξαν σε κάθε χώρα.
- Τουλάχιστον 10 μέλη της τοπικής κοινότητας συμμετείχαν στην πιλοτική δράση. Κάθε εταίρος συμπεριέλαβε μέλη της κοινότητας στις αντίστοιχες διαδικασίες, εξοικειώνοντάς τα με το έργο και τα βίντεο που δημιουργήθηκαν από νέους και νέες.
- Τουλάχιστον το 80% των νέων είναι ικανοποιημένοι με το πρόγραμμα.

Ανά χώρα

ΧΩΡΑ	Οι μαθητές και μαθήτριες της έρευνας (προ και μετά) Σύνολο απαντήσεων	Οι δάσκαλοι και δασκάλες της έρευνας (προ και μετά) Σύνολο απαντήσεων	Μαθητές και μαθήτριες των ομάδων εστιασμένης συζήτησης	Δάσκαλοι και δασκάλες των ομάδων εστιασμένης συζήτησης
Λιθουανία	33	15	7	4
Κροατία	95	20	6	9 (δύο ομάδες)
Ιταλία	67	24	6	4

Ισπανία	52	10	6	5
Ελλάδα	50	25	6	9 (δύο ομάδες)
Σύνολο	297	94	31	31

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές και μαθήτριες δήλωσαν ικανοποιημένοι και ικανοποιημένες και θεωρούν ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα έχουν επιτευχθεί.

Θετικές πλευρές

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το CrAL έχει βελτιώσει τόσο **τις τεχνικές δεξιότητες των μαθητών και μαθητριών** (ψηφιακές δεξιότητες, δεξιότητες εικόνας, κ.λπ.) όσο και τις γενικές δεξιότητες **γραμματισμού στα μέσα**. Επιπλέον, οι μαθητές/ μαθήτριες έχουν βελτιώσει τις δεξιότητες **συνεργασίας** και την ικανότητά τους να δουλεύουν σε ομάδες. Η σχέση με τους δασκάλους/ τις δασκάλες έχει επίσης βελτιωθεί. Στην Ιταλία, για παράδειγμα, οι μαθητές και οι μαθήτριες επεσήμαναν πώς το CrAL τους επέτρεψε να δουν τους δασκάλους/ τις δασκάλες τους υπό νέο πρίσμα, δείχνοντας ότι μπορούν να είναι συνεργάτες και συνεργάτριες στη μάθηση και όχι κριτές που αξιολογούν την απόδοσή τους.

Οι ακόλουθες πτυχές έχουν εντοπιστεί ως θετικές:

1. Βήμα προς βήμα μεθοδολογία

Όλοι οι εμπλεκόμενοι και όλες οι εμπλεκόμενες εκτίμησαν τις διαφορετικές φάσεις της μεθοδολογίας, υπογραμμίζοντας ότι αυτή η προσέγγιση τους βοήθησε. Η μεθοδολογία αποδείχθηκε ως καινοτόμος, με δυνατότητα εφαρμογής σε διαφορετικές χώρες και εκπαιδευτικά πλαίσια δίδοντας θετικά αποτελέσματα.

Τα κύρια μαθησιακά αποτελέσματα που αποκτήθηκαν από τους μαθητές και τις μαθήτριες μέσω της χρήσης της μεθοδολογίας περιλαμβάνουν, **κριτική σκέψη, παιδεία στα μέσα επικοινωνίας και ψηφιακές δεξιότητες**. Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα ήταν το ίδιο σε όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο έργο. Δηλαδή, όταν ρωτήθηκαν κατά την αξιολόγηση, ένα μεγάλο ποσοστό τόσο των μαθητών/ μαθητριών όσο και των εκπαιδευτικών είτε «συμφώνησε» ή «συμφώνησε απόλυτα» στα συγκεκριμένα.

ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΕΣ

Χώρες	Κριτική σκέψη	Ψηφιακές Δεξιότητες	Γραμματισμός στα ΜΜΕ
Λιθουανία	84,6%	69,3%	77%
Κροατία	93,2%	93,2%	83,8%
Ιταλία	90,7%	96,9%	87,5%
Ισπανία	100%	100%	100%
Ελλάδα	100%	100%	100%

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Χώρες	Κριτική σκέψη	Ψηφιακές Δεξιότητες	Γραμματισμός στα ΜΜΕ
Λιθουανία	57,2%	57,2%	42,9%
Κροατία	100%	100%	100%
Ιταλία	100%	55,5%	55,5%
Ισπανία	100%	100%	80%
Ελλάδα	100%	100%	100%

2. Βοήθεια από τις/ τους εκπαιδευτές/ εκπαιδευτριες

Πολλοί ερωτηθέντες/ πολλές ερωτηθείσες τόνισαν ότι οι εκπαιδευτές και εκπαιδευτριες/ διαχειριστές και διαχειρίστριες του έργου βοήθησαν στο να γίνει πιο ομαλά η ανάπτυξη του έργου. Ειδικότερα, οι εκ του σύνεγγυς συναντήσεις έχουν αξιολογηθεί θετικά και μάλιστα κάποιες εξ αυτών με μεγαλύτερο αντίκτυπο από τον πιθανώς αναμενόμενο.

3. Πρακτική προσέγγιση

Οι μαθητές και μαθήτριες επεσήμαναν ότι βρήκαν την πρακτική προσέγγιση πολύ ικανοποιητική. Εκτός από τη μαγνητοσκόπηση, οι μαθητές και μαθήτριες αξιολογούν θετικά το ότι ήταν υπεύθυνοι/ υπεύθυνες για την όλη διαδικασία (υποκριτική, σκηνοθεσία, κοστούμια, μοντάζ κ.λπ.) μαθαίνοντας ταυτόχρονα και τρόπους (καλύτερης) συνεργασίας.

4. Εστιάζοντας στη διαδικασία παρά στο αποτέλεσμα

Ένα από τα βασικά σημεία είναι ότι τόσο οι μαθητές όσο και οι δάσκαλοι έχουν εκτιμήσει ότι το CrAL έχει επικεντρωθεί περισσότερο στη διαδικασία της μάθησης παρά στο αποτέλεσμα, δηλαδή στο τελικό βίντεο, μειώνοντας έτσι το άγχος και κάνοντας τη διαδικασία μάθησης πιο ευχάριστη.

Η ένταξη έχει σημασία

Ένα δυνατό σημείο του έργου CrAL είναι η δέσμευση του στις αρχές της ισότητας και της συμπερίληψης. Το έργο ήταν ανοικτό σε όλους τους μαθητές/ όλες τις μαθήτριες που ήθελαν να συμμετάσχουν. Καθώς το έργο υλοποιήθηκε με όρους συμπερίληψης σε πέντε διαφορετικές χώρες (Λιθουανία, Κροατία, Ιταλία, Ισπανία και Ελλάδα), το γεγονός αυτό επέτρεψε μια διαφοροποιημένη οπτική μαθητών/ μαθητριών και εκπαιδευτικών. Συνέπεια ήταν η καλύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η εφαρμογή της μεθοδολογίας CrAL μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια. Επιπλέον, έγινε περισσότερο σαφής ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να βελτιωθεί η μεθοδολογία, εφόσον συνεχιστεί στο μέλλον.

“Το να μπορούμε να συνεργαζόμαστε πάνω σε διαφορετικές θεματικές μας ανάγκασε να δούμε ο ένας τον άλλον μέσα από νέο πρίσμα.” - μαθητής ή μαθήτρια από την Ισπανία

Αδυναμίες

Εκπαιδευτικοί

1. ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ και ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ειδικά στην Ιταλία (αλλά και στην Ισπανία) οι εκπαιδευτικοί παλεύουν με τη γραφειοκρατία που έχει επιδεινωθεί μετά την πανδημία COVID-19. Είναι πολύπλοκο γι αυτούς/ αυτές να συμπεριλάβουν δραστηριότητες όπως το CrAL στο αυστηρό χρονοδιάγραμμα και τα αναλυτικά εκπαιδευτικά προγράμματα. Επιπλέον, τα έργα πρέπει να εγκριθούν από το Σχολικό Συμβούλιο και αυτή η διαδικασία είναι χρονοβόρα και απαιτεί πολύ ενέργεια. Γενικά, όλοι και όλες οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι αυτές οι δραστηριότητες πρέπει να προγραμματιστούν πολύ εκ των προτέρων για να μπορούν να ενσωματωθούν μέσα στο πρόγραμμα του σχολικού έτους.

2. ΕΛΛΕΙΨΗ ΧΡΟΝΟΥ και ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

Οι περισσότεροι/ περισσότερες εκπαιδευτικοί σημειώνουν ότι τους λείπει χρόνος για να αναπτύξουν τέτοιου είδους δραστηριότητες, με αποτέλεσμα η εφαρμογή τους κατά κάποιο τρόπο να «αφήνεται» σε εκπαιδευτικούς που κάνουν την προσπάθεια να παραμείνουν περισσότερο στο σχολείο (δηλαδή είναι υποχρεωμένοι/ υποχρεωμένες να υλοποιήσουν αυτές τις δραστηριότητες εκτός του σχολικού προγράμματος) χωρίς να λαμβάνουν οποιαδήποτε οικονομική αποζημίωση. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι αυτές οι δραστηριότητες πρέπει να περιλαμβάνονται στα σχολικά προγράμματα

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Μολονότι η μεθοδολογία έχει αξιολογηθεί πολύ θετικά, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ορισμένοι εκπαιδευτικοί δυσκολεύτηκαν να προσαρμοστούν σε αυτήν, επομένως πιθανόν θα μπορούσε να παρουσιαστεί με ευκολότερο τρόπο.

Μαθήτριες και Μαθητές

Αν και τα σχόλια των μαθητριών και μαθητών ήταν εξαιρετικά θετικά, οι εκπαιδευτικοί υπογραμμίζουν τη (φαινομενική) έλλειψη ενδιαφέροντός τους να ασχοληθούν με θέματα που σχετίζονται με **πολιτικά/ κοινωνικά ζητήματα**, υποδηλώνοντας ότι το έργο θα μπορούσε με κάποιο τρόπο να τους «αναγκάσει» να ασχοληθούν με τέτοια θέματα. Στην περίπτωση της

Λιθουανίας για παράδειγμα, οι μαθητές και μαθήτριες που επέλεξαν να επικεντρωθούν σε ένα πολιτικό θέμα εμφανίστηκαν πιο συνειδητοποιημένοι και συνηδητοποιημένες από εκείνους κι εκείνες που επέλεξαν να ασχοληθούν με άλλες θεματικές.

Ευκαιρίες

1. ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΩΝ (ΟΠΩΣ ΤΟ CrAL) ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τόσο μαθητές και μαθήτριες όσο και οι εκπαιδευτικοί έχουν αναφέρει ότι έργα όπως το CrAL θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στο επίσημο πρόγραμμα σπουδών ως μαθήματα, ή να ενσωματωθούν σε μία υπάρχουσα συγκεκριμένη θεματική, προκειμένου να έχουν αρκετό χρόνο τόσο για να εργαστούν όσο και να απολαύσουν τις δραστηριότητες στο πλαίσιό τους.

2. ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ/ ΤΟΠΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί από όλες τις διαφορετικές χώρες αναγνωρίζουν ότι, ενώ το βίντεο μπορεί να είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο για την ανάπτυξη της σκέψης των μαθητών/ μαθητριών πάνω σε κοινωνικές θεματικές, οι ίδιοι οι μαθητές και οι ίδιες οι μαθήτριες τείνουν να αποφεύγουν τέτοια ζητήματα και να επικεντρώνουν την προσοχή τους σε προβλήματα που σχετίζονται περισσότερο με τους ίδιους/ τις ίδιες. Με βάση αυτό, θα ήταν ενδιαφέρον να εστιάσουμε σε συγκεκριμένα κοινωνικά/ πολιτικά ζητήματα, προσκαλώντας τους μαθητές και τις μαθήτριες να τα αναλύσουν και να τα παρατηρήσουν από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Υπό αυτή την έννοια, μια περισσότερο «τοπική εκδοχή» του έργου (που εστιάζει περισσότερο σε τοπικά προβλήματα) μπορεί να αποτελέσει βοηθητικό στοιχείο.

3. ΜΕΙΟΝΕΚΤΟΥΝΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ ΜΕΙΟΝΕΚΤΟΥΣΕΣ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ

Στο έργο συμμετείχαν μειονεκτούντες μαθητές και μειονεκτούσες μαθήτριες με κριτήρια το χαμηλό εισόδημα και τη γεωγραφική κατανομή (απομακρυσμένες περιοχές). Ωστόσο, σε μελλοντικές παρεμφερείς προσπάθειες, είναι απαραίτητο να ενσωματωθούν ακριβέστερες ενδείξεις και εργαλεία για τη συγκέντρωση συγκεκριμένων στοιχείων. Λόγω των περιορισμών προσωπικών δεδομένων (GDPR), δεν είμαστε σε θέση να συλλέξουμε μεμονωμένα προσωπικά χαρακτηριστικά. Οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν το γενικό προφίλ των μαθητών και μαθητριών στις εκθέσεις τους, χωρίς όμως να παρέχουν αναλυτικές πληροφορίες ανά μονάδα.